

Nemzeti Társalkodó

Februarius 3dik napján 1835.

M A D R I D.

Ildik Filep spanyol királyt *Jovellanos* „*el Escorialense*“ Eskurial építőjének nevezé, sötét, komor, és vakbuzgó gondolkozása módjának e' maradandó emlék jeléről; de jobb lett volna őtet „*el Madridense*“nek nevezni, mert a' nevezett épületnek építését csak ártatlan gyönyörűségnek lehet tartani azon alkalmatlansággal összehasonlítva, melyet ő következőinek és az országnak is okozott az által, hogy a' fővárosnak oly sivatag helyezetet választott mint a' *Madridé* melynek egyedül ő az oka. — Ha a' főváros fekvését az ország közepében kívánta választani, úgy is *Tolédo*, *Talavera*, sőt *Gvadalexára* is több elsőségekkel birna mint *Madrid*, melynek helyezete éppen ellenkező azzal minek lennie kellene. — *Madrid*nek alig van csak egyetlen egy iható forrás vize is, nincs semmi hajókázása, 's ezen feyül egy nagyon szomorú sivatag magány közepette fekszik. Ily fekvése van e' pompás ország fővárosának, ezt választá Ildik Filep főváros helyéül akkor midőn az or-

Első fél-esztendő. 5

szágban a' legbájolóbb és kiesebb vidékek bővséggel tanáltatnak, 's a' mikor az ország már sok más szép és csinos városokkal vala ékesítve mi előtt ez erdős bérczet melyben csak vadsertések és medvék tanyásztak választá főváros telepítése helyéül. E' különös izléssel tett választásnak létesítését úgy lehet tekinteni, mint a' zsarnoki hatalom győzedelmi ipnepét. — Itt tölti-el a' királyi udvar az esztendőnek azon néhány kedvetlen és szomorú részeit, melyekben az itten uralkodni szokott veszedelmes szelek miatt, a' kijárás és szabad levegőn való lélekzet, oly veszélyes, hogy senki is, kit szorgos és kikerülhetetlen foglalatosságai nem kényszerítenek, házából kimozdulni nem bátorkodik: 's mivel a' királyi udvar a' régi szoross illendőség vagy udvaris fáinság (etiquette) szabályait pontosan megtartja, a' királyi udvarnak a' fővárosban jelenléte, felette keveset teszen a' közvidámságra. A' spanyol grandok kevés kivétellel e' nyomorú helyhez vannak lánczolva, és itt valóban nem oly szabadon mint tulajdon földjeiket mívelő parasztjaik, szükölködésben, meghajolásban és alattvalói tisztelkedésben töltik életüket. Ezeknek nagy terjedelmű birtokaik, pusztán és szinte miveletlen hevernek, 's az ezeken élő népség, független a' tulajdonostól kit életében soha sem lát, és csak nevérolis alig esmér. Ez erőszakos zsarnoki rendszert a' spanyolok az *escurial* építőjének, II. d. F. I. lepnék köszönhetik, ki ezt maradékira is

által adá, 's maradéki ezt oly híven meg-
 őrzék és ivadékról ivadékra által bocsáták
 mint valamely fontos igazgatási vezér elvet.
 A' spanyol grandok udvarai számos cseléd-
 séggel vannak terhelve, melyek maradékról
 maradékra szaporodván, minden élet nedvet
 elszívják uraiktól a' nélkül hogy általak az
 udvari kül fény és pompa legkevésbé is ne-
 vekednék. A' cselédség szintén oly nagyszá-
 mu mint a' szerzetesség, csak hogy a' szol-
 gák még maradékokat is hagynak magok ut-
 tán; de ezeknek szaporodását, kik a' nap-
 lopók számát nevelik, tulajdon uraikat ki-
 pusztítják, a' köz tőke pénzhez semmit sem
 tesznek és a' pénz folyamat terjedésére leg-
 kissebbet sem munkálnak, nyereségnek ép-
 pen nem lehet tekinteni. — A' spanyol gran-
 doknak élet módjok a' kényelmet és gyönyö-
 rúséget tekintve oly egyszerű, hogy ezt e'
 részben egy ángliai kevés jövedelmű falusi
 nemes ember élet módjával lehet egy font-
 ba tenni. Ezen spanyol grandok bizonyos a'
 sötét közép időből származó udvari szolgál-
 tok végbevitele színe alatt oly nagy gondal
 és féltékeny vigyázattal lánczoltatnak-le a'
 kormány lakhelyéhez, a' fővároshoz, hogy
 nékiek falusi jószágaikban lakni soha meg-
 nem engedtetik, sőt ezeknek csak megtekin-
 tésekre is igen nagy bajjal és nehezen nyer-
 hetnek engedelmet, ha pedig elvesztik az ud-
 var kegyelmét, rendszerént oly helyekre szok-
 tak számkivettetni, hová őket semmi érdek

nem vonja, semmi össze köttetés nem lán-
 czolja. — A' mig Spanyolország politikai vagy
 gazdasági újjá születésére valamely lépés vagy
 lépésnek csak kezdete is tétethetnék, az előtt
 e' zsibbasztólag nyomó és terhelő rendszert
 merőben meg kell változtatni, 's a' helyett
 hogy mint most a' földtulajdonosokat birto-
 kaiktól távol tartanák, arra kellene őket in-
 kább kényszeríteni hogy ott házakat építsenek
 's legalább egy részét az esztendőnek ott
 töltsék-el; és a' helyett hogy mint most, a'
 kijelöltetések és érdem jegyek oly szolgál-
 tókért adattatnának melyek mind azokra, kik
 ezen szolgálatokat kívánják; mind pedig a-
 zokra kik ezeket véghez viszik egyaránt le-
 alázók, ezeket inkább a' telepítvények ala-
 pitóinak, az ország utak és hidak építőinek,
 a' földmivelés előmbzditóinak, és azoknak
 kellene adni, kik víztartók és vizárkok állí-
 tásával, guják 's ménések szaporítása és a'
 szorgalom előmozdítása által szereznek ma-
 goknak érdemeket. E' terhelő rendszernek,
 mely a' fő rendet a' fővárosban fogva tart-
 ja főczélja bizonyoson a' volt, hogy a' ne-
 messég a' köznéptől külön választassék 's ez
 által megakadályoztasson a' nemzet e' két
 hatalmas osztályainak, mint hajdon Angliá-
 ban történt, a' korona önkénye elleni egy-
 gyesülések. De a' spanyol nemesség dicsére-
 tére legyen említve ez elintézett czél merő-
 ben füstbe ment! A' konstitutios időszak alatt
 sokan a' nemesség közzül lemondtak születési
 rangjokról és a' nemzeti örseregbe iratták-

bé magokat, hol minden kötelességeket híven véghez vittek, minden sanyarúsággal járó szolgálatoakat megtettek. A' spanyol nemességről általában azt állítják hogy közöttök a' lelki miveltségnek igen kevés nyoma tanáltnék, és ezt bizonyosan nem alapítlanul erősítik; de azon helyzet mélyben van ezen része a' nemzetnek elegendő méntségül szolgálhat híjános miveltségére, 's mi előtt ezen nép osztályt megítélnök vagy kárhatóknök meg kellene előbb hasonló nép osztályoknak is más országokbani helyzetöket tekinteni, hol minden lehető ingerelhető eszköz elprobáltatik ez embereknek a' mivélődés iránti felébresztésekre, és meggondolással kell hátra tartoztatni ítéletünket mielőtt egy egész nép osztályt az abban tanálató egyes személyek után mérnénk és ítélnénk. — A' nemességgel szoross összekötésben vannak a' nagy lovagi rendek, melyek nagy birtokokkal, nevezetes kiváltságokkal és szabadságokkal bíró rendesen organisált testületek. Ezen rendnek tagjait nagyobb részint a' fő nemesség ivadékai, és a' másod 's alsóbb rendü nemes házak tészik, kik nem oly gazdagok hogy saját birtokaik után élhessenek és oly célból lépnek a' lovagi rendbe, hogy ennek fizetéssel járó főbb hivatalaira juthassanak. Ezek közzül sokan résztvettek a' constitutios mozgásokban, 's ezért valameddig e' vád alól telyesleg feloldoztattak lovagi rendjeknek erőszakos és törvénytelen selfüggesztése által, szint oly

tűz próbák alá vették mint a' több hasonló mozgásokban részt vett spanyol nemesek. Ezen büntetések vagy felfüggesztések titkos feladások következtében nyilvános felsőbb parancsolatra vitettek végbe, 's az ily formán bévádoltatott lovagok soha sem tudták hogy ki által és mi bünnel vádoltattak. De valamint más hasonló esetekben, úgy történt itt is, hogy a' rettenetes tyrannismus ezen rendszabást kivihetetlenné tette. A' lovagi rend főbjeinek erős és hajthatatlan karaktere, álhatoson ellent állott, a' reájok tenni intézett titkos nyomozásoknak a' papi inquisitioknak, és 1832ben kilencz esztendei hasztalanul tett próbák után megjelent végre egy közhirdetmény, mely szerint a' titkos feladások rendszerét mint kivihetetlen eltöröltetvén, megállíttatott, hogy a' lovagi rend tagjai a' constitutionalis rendszer mozgásaiban és nyugtalanító rendetlenségeiben lehetett részvételekért, tulajdon bevett törvényeik és alap szabályaik szerint ítéltessenek-meg.

Madridban majd minden szorgalom és munkásság csak a' Spanyolország minden részeiből ide sereglett idegenek által tartatik-fenn. Madridnak lakossi, nem csak a' durvább munkákra valamint szintén minden más fővárosi lakosok is merőben alkalmatlanok, hanem a' szorgalom azon ágaiiban is, melyekben általjában véve a' fővárosi lakosok ki-tüntetik magokat, mint p. o. kereskedésben árus boltok állításában 's más aproság fog-

lalatosságok és ügyes bajos dolgok igazításában a' madridiak semmit sem érnek. Itt a' közönséges kalmárokkal igen bajos a' kereskedelem, mivel a' madridiak különös jóságos tettek gondolják azt ha idegennel kereskedést űznek, 's oly hibás képzeletben lévén hogy az idegenek szerencsésejeknek tarthatják ha tőlök valamit vásárolhatnak, minden dolognak szerfeletti nagy ára miatt valódilag káros és kiemésztő a' velek való kereskedési viszonyban léétel. — *Madrid* népessége *Catalonia*, *Valencia*, *Aragonia*, *Montana de Santander*, *Asturia*, és *Galicia* tartományokból potoltatik, mert az ottani lakósok annyira sietnek saját hanyatlásokhoz, hogy már a' második generatio is romlott, és az egész elenyészne, ha e' távol forásokból nem venné nevedését. Ezen bátor nemzetségek kezdettek elsőben *Napoleon* szolgálai járma ellen felkelni, a' mit *Madridnak* elpuhult gyenge lakói soha sem tettek volna. *Madrid* minden termékeket kívülről kap, az epret a' harmincz mértföldnyi távolságra fekvő *Aranjuez* adja, a' baraczkot az ötven mértföldnyi távolságra fekvő *Toledoból* veszi, a' cseresznyét öszvéreken *Aragoniából*, a' vaját *Asturiából* hozzák. — Spanyolországnak minden részei felkerestetnek, de nem a' kényelemre és fény üzésre tartozó termékekért mert a' fényüzésnek élelemi tekintetben itt semmi nyoma nincs, hanem azért hogy a' mindennapi szükséges élelem szerek megszerztethessenek egy oly főváros számára, mely

egy nagy puszta közepébe helyeztetve, ezen kívülről jövő szükséges segítség nélkül eredeti sivatag vadállapotjára jutna. A' kereskedés különféle cikkelyei a' tartományok kivándorolt lakosai által szereztetnek meg, kik hazájokkal szakadatlan kereskedési összeköttetésben állanak p. o. narancsot és citromot a' valenciaiak, fügét a' murciaiak hordanak eladni. Az ily kereskedőknek különböző helységekbeli származások anyira közönséges, hogy mindeniknek eredete 's származása esmeretes lévén közönséges bevett szokás a' cataloniait egy, a' valenciait más útzában keresni; hasonló szokás divatoz a' vendég fogadók és vendéglő házakra nézve is, melyekbe valamint hajdon az egész Európában lévőkre is, mindég csakugyan azon egy nemzet és tartománybeli idegenek szoktak járni.

Több okok egyesülnek *Madrid* lakoinak különös karakterek formálására. A' mindég helyt ülő élet mód, melyet a' különféle változások és foglalatosságok felette ritkán szakasztanak félbe, a' falusi és más nemű gyönyörűségek pedig, melyeket Európa nagyobb fővárossai bizonyos mértékben esmernek és igen kedvtelve éldelnek, éppen soha nem fűszereznek, a' tudományos munkásság és szükséges segéd forások hiánya, a' nemzeti karakternek általános semmisége, a' hibás igazgatási rendszer mely a' népség egész tömegét egy állapotra kívánja szorítani, 's mindent mi előléphetne vagy haladhatna a-

kadályoztatni akar, a' szünetleni vádoskodás mesterséges cselszövések és hivatal vadászatok, melyel a' nép nagyobb része foglaltos, mind ezen sok féle okok természetes követkevéseiket el nem hibázhatják, és elegendőleg megmagyarázzák azon idegenséget, melyel a' több spanyolok a' főváros lakoi ellen viseltetnek. *Madrid* hazája minden nemü romlottságnak, minden hibák és visszaélések itt mint valamely közép pontban egyesülnek, és nincs oly rossz ügy, nincs oly utálatos vétek, melynek oltalmazói itt ne találhatnának itt a' sokféle karakterek ezen egyvelegében, hol az egész társaságot megszókött hamisság és titkos mesterkedések bélyegezik. Innen van a' nyilvánosság hiánya hol pedig mindég az egyenességről és derékségről beszélnek, innen származnak azon semmit nem jelentő biztosító ígéretek, melyeknek tisztasága közelebbi vizsgálat után töstént elenyészik 's a' próbát ki nem állja, innen lehet megmagyarázni *Madrid* lakosinak a' nemzet többi részétől, melytől egészben el van szakasztva hideg idegenkedését; — olyan ez a' népség mint valamely libiai pusztá telepítvénynek lakossi, kik elszigetelve élnek pusztá magányokban semmit sem gondolván azzal, ha a' forgó szelek egész sereg utozókat temetnek is el városok kapui előtt a' homokba. Idegenek előtt csak azon házak és társaságok vannak *Madrid*ban nyitva, melyeket a' tartományokból bizonyos foglaltosságaik igazítása vagy más okok tekinte-

téből rövid idei mulatásra a' fő városba jött spanyolok formálnak, a' kik honni erkölcsüket és szokásaikat a' fő város megromlott életmódja ellen hiven megőrzik. Ellenkezőleg van itt a' dolog mint más országokban, a' finom erkölcsöket vagy szokásokat hiában keresed a' fő városban, hol ezek a' sok idegenekkel vegyületben merőben elfajultak, a' jó és tiszta spanyol erkölcs csak falukon vagy a' tartományokban némely kisebb városokon feltanálható. Az első tekintetre mindjárt megessmerszik akarmely férfin vagy asszonyon ki Madridban hosszas ideig lakott. A' madridiak mindent mi új vagy esmeretlen nagy kíváncsisággal fogadnak 's vesznek-fel közdivatba vagy társasági szokásaikba, és egész Madridban a' *Pradot* és *Plaza de Torot* kivéve kevés spanyol izlésű művet, épületet vagy divatot lehet találni. Az öltözetbe és szokásokba bécsúszott hitvány újítások és utánözások naponként nevedeknek, 's társaságaik csak a' Párizs és Londoniaknak nyomoru másolatjai. Az *Addison* által anyira nevetségessé tett rendszer, mely szerént czifra napi divatban lévő bábok hozatnak Franciaországból, itt igen is nagy mértékben gyakoroltatik, kivált mióta a' kömeczés feltalánása után, az eddigi igen bajos megszerezhetési mód nagy részben könnyűvé lett. Egy oly elrendelésű városban mint *Madrid* az idegennek nagyon kevés kinézése van az idő töltésekre, mert minden ide vezető eszközök és utak elvanak vágva, és azon ott

utazott idegeneknek tudósításait, kik szintén a' lehetetlenséggel határos nagy feladathoz kezdve, a' madridiak társasági életet próbálták rajzolni, csak a' legnagyobb vigyázattal lehet mint eléghitelességüket elfogadni. Minden társalkodás kivétel nélkül jelenleg csak a' házi vagy kisebb körökre szorított, és a' mint hallottam a' mostani kormány az idegenekkel való társalkodást gyanusnak és hibásnak tartja. Itt nincsen semmi tudományos egyesület vagy társasági kör és azokat kiktől valamely részben tanuságot kívánna valaki venni, kéntelen lenne saját lakházakban felkeresni. Az ide utazott idegen minden lépten közönséges és tudatlan előítéletekre tanál, melyek a' nép tökéletes elszakasztásának s társasági elszigeteltségének természetes következményei. Sok madridiak azon véleményben vannak hogy az ők sivatag magányjok az egész földön minden országok közt legszebb, és nagy kedvezéssel sőt kegyelemmel viseltetnek az idegenekhez ha nekik magok közt megtelepedetni megengedik. Az idő szerencsétlen körülményei még nevelik ezen babonás balítéleteket; tudomány és művészet nagyon szűk korlátok közzé vannak ez országban szorítva, mivel a' nép nagyobb része semmi tiszteletben nem tartja ezeket, nevelése merőben ellévén mellőztetve és ezen nevezetes fogyatkozásáról még esmérete sem lehetvén. A' kik a' nép közül nagyobb miveltséggel s több esmeretekkel bírnának, sokkal kevesebbek hogy sem az

egész társaságra, melyben ők nem mozoghatnak nevezetes befolyással lehessenek, és azok kik az idegeneket örömetest pártfogolnák hogy ezektől tanuljanak vagy ezeket tanítsák, nagyobb részint hazájokon kívül számkivetésben élnek. — Ugyan azon sőt némely tekintetben még nagyobb előítéletek alatt van itt a' diplomatikai test, mint az európaiak *Perában* Konstántzinápoly egyik kül várossában, és egészen külön vált osztályt formál. A' város lakosi mind e' mellett még is gyakran részt vesznek az idegenek vendégszeretetekben, sőt némely esetekben segedelmekhez is folyamodnak. — A' spanyolok bizonyos pontban merőben eltávoztak a' kül világtól és e' tekintetben nem lehet mondani, hogy a' külföld szokásait utánoznák a' mint más az idegen földről ide bécsuszott hiu és hasztalan divatban és fényezésben; mert midőn idegenek nyilvános színházakban vagy színészi mutatványokba 's több oly helyekre hová engedelem kívántatik a' bemenetelre, 's hol más országokban az idegenek örömetest láttatnak, megkivánnak jeleni, közönségesen e' válasz szokott nekik adni: „innen még spanyolok is elutasítatnának 's ha idegenek bebocsátatnának, ezt valódi bántásnak lehetne venni.“ — E' szűk lelkü bánás módot gyakorta anyira viszik, hogy több oly eseteket tudnék felhozni, hol csak azon pusztá körülmény hogy valaki idegen, elég ok volt annak a' társaságokbéli kirekesztésére. E' különös magába zárkozást

és idegenek kirekesztését, az idegeneknek magok a' spanyolok a' legnagyobb nyíltszívűséggel 's azon erőss meggyőződéssel beszélik hogy az idegen nemzetbeliek bizonyoson által látják, miként nekik e' szűk keblü cselekedetekre elegendő okok legyen.

Ángol originálok.

Monsey nevü orvos, Swift és Sterne barátjok ki a' 18dik század elején élt oly fősvény volt, hogy nem tudta hová dugja a' pénzét. Egykor, nyárban falura indulván egy rakás bánknótát a' tűzhelyén a' hamuba takart. Visszatértekor képzelhetni a' mérgét, hogy házi gazdasszonyát kit is egy barátnéja az alatt meglátogatott thea főzve kapta azon tűzhelyen. A' szegény doctor dühösen neki szökik, reá vet a' tűzre elébb egy üveg flaskót, azután egy csupor vizet, végre a' thea főző edényt. A' gazdasszony megharagszik, és zsimbelni kezd, hogy elrontja a' tűzhelyt 's elrozsdásítja annak fényes aczél párkányját.

„Hagyjon békét nekem“ kiálta a' doctor, „hogy az Isten verje-meg magát 's a' théáját! Megette mindenemet, elégette a' bánknótáimat!“

„Hát ki az ördög képzelhette, hogy valaki bánknótájit a' tűzhelyre dugja?“

„De ki az ördög képzelte, hogy juliusban tüzet csináljanak?“

Félig szitkozódva félig siránkozva, kikapart végre Monsey egy csomó elperzselt papirosat, melyek félig elégve, de egészen megemésztve nem valának, 's elment velek az első ministerhez Godolphinhoz, kihez járatos volt mint házi orvos. Nem várakozott hogy a' legény béjelentse, hanem bément káromkodva, kiterjesztette égett bánknótájit a' lord íróasztalára 's szerencsétlen történetét oly élénk testmozdulatokkal, oly hatósággal és ékesszólással beszélte elő, hogy Godolphin, miután megigérte volna neki, hogy gyámolítani fogja kérelmét a' bánknál, a' bánknóták béváltása iránt, sietett a' királyhoz, ki nagyon gyönyörködött az originalokban, 's elbeszélte neki a' fősvény történetét. IIIik György mulatságát lelé benne, 's okvetetlen megkivánta hogy legyen jelen másnap egy mellék szobában, midőn Monsey meg fog jelenni Godolphinnál. A' doctor oly furcsa volt az ő siralmas panaszai-ban és felkiáltásaiban, hogy a' király hangos nevetésre fokadt az oldalszobában, és Monsey bérohanván 's meglátván ő felségét így kiálta:

„Igen, igen, kaczagjon felséged, ministerestől, majd ha 500 font sterling kárt valának én is nevetni fogok.“

Le csendesíték Monseyt: Godolphin a' bánkba rendelé őt pontban két órára, midőn maga is megfogna ott jelenni. A' doctor bébonyolgatta perzselt bánknótáit egy darab papirosba, 's a' Themsén kellvén át

evezni a' bánkhoz nyalábját a' honya alá vette; azonban a' csónakban eszébe jutta, hogy még egyszer nézze-meg bánknotáit. Ki bontá nyalábját, kivette a' pénzt, 's a' mint szemlélgetné, hirtelen szél kerekedik, kikapja kezéből a' papirosakat 's a' folyóba csapja.

„Várj, várj, ördög és pokól! azok a' kutya banknóták a' vízben vannak.“

A' csajkások oda evezének, hol a' papirosok még a' vízben úszkálnak vala. A' doctor szerencsésen belé szedé őket a' kalapjába, 's ezt keményen oldalához szoritván, kiszálla végre a' szárazra.

A' bánk igazgatók látják egyszer bójóni lélek szakadva, 's roncsolt, vizes kalapját még mind honya alá szoritva.

„Mi az ördög van a' honya alatt?“ kérdé tőle Godolphin.

„Oh! hát ezek a' bánknóták, hogy a' föld egye-meg őket“ felelé a' doktor kalapját az asztalra az igazgatók papirosai és könyvei közé csapván; úgy hogy a' víz a' körül lévők szemébe szökött: „fogják, fogják, átkozott bánknótáik maradványai, melyek tűz víz próbán át mentek.“

Orford lordnak számtalan más ész szökellései közt, az is volt, hogy szüntelen különös úti alkalmakat és szerszámokat próbálgatott. E'beli proba tételeinek nem volt vége hossza; hol új szekér formákat, hol új nemü ladikokat talált-fel. Egykor az ötlék eszébe, hogy Faétonjába négy dām vadat fog-

jon; hosszas ideig tanítá a' szokatlan igásokat, 's végre a' próba tétel szerencsésen megesezt, a' däm vadak oly jól húztak, hogy egész öröm volt nézni. De, oh jaj! egy vadász sereg érkezék az útba kutyákkal, emezeknek éles szaglása messzire megérzé az erdő lakóit, 's nyomokba eredve, rajta, üzni kezdék 's a' vadászat elkezdődék. Hiába próbálá Orford lord csendesíteni délczegeinek szaladó tüzet. Hasztalan igyekezének a' „jockey“ és a' „groomak“ megakadályozni a' redkívüli vadászatot. Lord Orford villám sebességgel ragadtatott, a' faéton rémitő szökéseket tett 's a' heves surlódástól félő vala hogy meggyúlad, mint a' nap fiának szekere. Szerencsére egy korcsma, hol Orford lord leszokott volt mindég szállani, az út mellett és nem messze vala, a' däm vadak egy szökéssel az udvaron termének, 's a' kaput bézárák az ellenség ora előtt, mely tetetetlen ugatásával jetenté-ki bosszuságát az elszalasztott prédán.

Ú j a d ó,

Egy nevetlen ángol egy kiseded folyó írásban egész komolysággal inditványt tett egy új adó iránt, t. i. a' házasságokra. — Hanem azt kötötte-ki, hogy az embereknek egy classissa ezen adótól felmentve légyen, u. m. azon férfiak, a' kik — vén asszonyokat vesznek feleségül. —

K. J.